

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om gymnasieskoler og studenterkursus.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 86) findes i tidenden sp. 1288, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 695).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslaget og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Søgaard: Jeg kan på et enigt udvalgs vegne indstille lovforslaget til vedtagelse.

Hermed sluttede forhandlingen.

Ændringsforslaget, § 1, således ændret, og § 2 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov for Grønland om salg og servering af stærke drikke.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 96) findes i tidenden sp. 1586, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 699).

Der var stillet 3 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

§§ 1-5, ændringsforslag nr. 1 og 2, § 6, således ændret, §§ 7-24, ændringsforslag nr. 3, § 25, således ændret, og § 26 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ophævelse af lov om tilskud til forbrugerpriserne på mejeriprodukter.

(Lovforslaget (nr. 153) findes i tillæg A. sp. 3495, fremsættelsen i tidenden sp. 2649).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Falk Hansen: Teksten i dette af landbrugsministeren fremsatte lovforslag er meget kort og klar. Det drejer sig om ophævelse af lov nr. 257 af 9. juni 1967. I henhold til denne lov om tilskud til forbrugerpriserne på mejeriprodukter ydes der af statskassen et tilskud, der friholder mejeriprodukter, som sælges på hjemmemarkedet, for virkning af afgiften i henhold til lov om almindelig omsætningsafgift. Et forslag til en sådan ordning blev i sin tid drøftet i folketingets udvalg vedrørende forslag til lov om almindelig omsætningsafgift. Da toldvæsenet ikke havde teknisk mulighed for at

[Falk Hansen.]

administrere ordningen i forbindelse med administrationen af omsætningsafgiften i øvrigt, blev administrationen af ordningen henlagt til landbrugsministeriet. Her havde man mulighed for ved hjælp af De danske Mejeriers Fællesorganisation at administrere ordningen som et led i mejeriernes administration af hjemmemarkedsordningen for mejeriprodukter. Ordningen omfatter kun de oprindelige 10 pct. moms, mens de senere forhøjelser af momsen er holdt uden for tilskudsordningen.

Med Danmarks tilslutning til De europæiske Fællesskaber kan denne ordning ikke opretholdes. Det har derfor hele tiden været klart, at når EF-landbrugsordningerne trådte i kraft den 1. februar i år, måtte denne lov bringes til ophør. Ingen har da heller under den debat, som blev ført forud for folkeafstemningen den 2. oktober 1972, lagt skjul på, at det ville blive nødvendigt at fjerne disse tilskud til forbrugerpriserne på mejeriprodukter, ligesom det også fremgik af det såkaldte lovkatalog, som ledsagede statsministerens åbningstale, at landbrugsministeren ville fremkomme med forslag om denne lovs ophævelse.

Jeg synes også, det kan være rigtigt at understrege, at den i sin tid vedtagne lov om tilskud til forbrugerpriserne på mejeriprodukter blev udformet på en sådan måde, at man med denne lov gav landbrugsministeren bemyndigelse til af statskassen at udrede det beløb, der er nødvendigt for at friholde mejeriprodukter, der sælges på hjemmemarkedet, for virkning af afgift i henhold til lov om almindelig omsætningsafgift. På den baggrund har der været udstedt to bekendtgørelser af henholdsvis 27. juni 1967 og 22. september 1971. Med den formulering, loven har, har landbrugsministeren jo også fået tingets bemyndigelse til at ophæve den af mig allerede omtalte tilskudsordning, og jeg forstår, at det er sket med landbrugsministeriets bekendtgørelse af 24. januar 1973. Tilbage står herefter alene at få ophævet den lov, som har givet landbrugsministeren de bemyndigelser, jeg her i dag med mine bemærkninger nærmere har redegjort for.

Som allerede nævnt kan denne ordning ikke opretholdes ved Danmarks tilslutning til EF. Mejeriernes private hjemmemarkeds-

ordninger, hvis regnskabsmæssige grundlag benyttedes ved administrationen af moms-tilskud, falder bort. Hertil kommer, at ordningen ville virke diskriminerende over for mejeriprodukter fra andre fællesmarkedslande, medmindre disse får samme moms-fritagelse. Landbrugsministeren har imidlertid ikke grundlag for at administrere en tilskudsordning for importerede mejeriprodukter.

Når det er sagt, vil jeg gerne føje til, at jeg finder, der muligvis samtidig kan være grund til at se nærmere på og drøfte, om der herefter bør følge andre former for kompensationsordninger. I budgetredegørelsen fra november 1972 står der på side 43 vedrørende landbrugsordninger m. v. bl. a.:

„Samtidig vil tilskuddet til nedsættelse af forbrugerpriserne på mejeriprodukter falde bort, men en del af beløbet vil på anden måde blive anvendt til sociale formål.“

Jeg har forstået, at man fra regeringens side overvejer hele dette spørgsmål, men at det ligger helt klart, at det ganske naturligt må indgå i de samlede overvejelser om regeringens finanspolitik. Det er min faste overbevisning, at regeringens finanspolitiske overvejelser nødvendigvis må føre til et socialt rimeligt resultat, og jeg vil gerne benytte lejligheden til at spørge økonomi- og budgetministeren, om denne opfattelse af problemet ikke er rigtig.

Alt andet ufortalt drejer det sig altså i første række om at ophæve den tidligere lov, og til dette kan jeg på mit partis vegne give fuld tilslutning.

H. C. Toft: Den bemyndigelse, landbrugsministeren fik i 1967 ved den lov, som ministeren nu ønsker ophævet, behandlede her i folketinget sammen med tre andre landbrugslovsforslag, og ved afstemningen blev der kun stemt nej til forslaget fra 4 medlemmer her i tinget, nemlig liberalt centrum.

Når vi dag står over for, at ministeren ønsker loven ophævet, har det sin begrundelse i, at landbrugets hjemmemarkedsordning falder bort den 1. februar, og grundlaget for, at man kunne yde dette tilskud til forbrugerpriserne på mejeriprodukter, var, at man havde en hjemmemarkedsordning. Det er ganske logisk, at når denne nu bortfalder, så har ministeren ingen mulighed for

[H. C. Toff.]

at yde tilskud til forbrugerpriserne på mejeriprodukter efter den tidligere lov. Derfor er det naturligt, at ministeren fremsætter forslag om, at loven ophæves.

Ministeren har i et brev tilsendt bl. a. mig — underskrevet „med venlig hilsen — Ib Frederiksen“ — meddelt ordførerne i dag, at han allerede den 24. januar ved en bekendtgørelse har ophævet virkningen af disse tilskud fra 1. februar. Det har ministeren ret til. Det skal selvfølgelig også gøres i god tid, inden ophævelsen skal have virkning. Men det måtte ministeren da også have vidst den 18. januar, da han fremsatte forslaget her i tinget. Havde det da ikke været rimeligt, om vi allerede på det tidspunkt, samtidig med at ministeren fremsatte forslaget, havde fået at vide, at ministeren havde til hensigt at ophæve bekendtgørelsen? Men det, der forundrer mig mest, er, at forslaget først fremsættes den 18. januar, da loven altså faktisk helst skulle være ophævet inden 1. februar. Allerede den 2. oktober, da vi ved folkeafstemningen godkendte, at Danmark skulle tilsluttes De europæiske Fællesskaber, var landbrugsministeren som alle andre klar over, at så måtte hjemmemarkedsordningerne ophøre den 1. februar, og hvorfor, landbrugsminister, hvorfor har vi ikke fået forslaget fremsat noget før? Der har da været rigelig tid til det. Det fremgik endvidere af finanslovsforslaget, der blev fremsat i november, at tilskuddene ville bortfalde i 1973-74, så der har jo ingen diskussion været om, at dette lovforslag skulle fremsættes. Derfor spørger jeg ministeren: hvorfor kommer forslaget på så sent et tidspunkt?

Jeg forstod på ordføreren for socialdemokratiet, at han, formodentlig ved informationer i den regering, som socialdemokratiet bygger på bl. a., havde fået at vide, at der formodentlig ville komme nogle kompensationsordninger med socialt sigte. Det behøvede ordføreren nu ikke at spørge om, hvis han havde overværet — det har han måske ikke — tv-avisens sidste udsendelse i aftes,

for da udspandt der sig et ordskifte mellem økonomi- og budgetministeren og hr. Mai-gaard, og under dette ordskifte udtalte budgetministeren, at det var regeringens hensigt sammen med de øvrige økonomiske foranstaltninger og spareforanstaltninger, som man har drøftet nu i, jeg havde nær sagt årevis, ville komme også med forslag på dette område.

Vi er altså nu kommet i den situation, at til trods for, at vi gang på gang har anmodet regeringen om at få nærmere kendskab til de spareforanstaltninger og øvrige økonomiske foranstaltninger, regeringen agter at foretage, får vi at vide, at de skal komme på et senere tidspunkt. Sidst fik vi at vide forleden dag — da vi på konservativt initiativ havde anmodet om at få et møde i det politisk-økonomiske udvalg for at få besked om, hvordan det gik med alle regeringens påtænkte økonomiske foranstaltninger — at nu ville de komme engang hen i februar. Men det viser sig altså, at vi er nødt til at sidde ved tv-skærmen for at få noget at vide om de hensigter, regeringen har, for dér fik vi at vide af budgetministeren, at her var i alt fald et område, som man agtede at inddrage i disse forhandlinger.

Vi kan selvfølgelig ikke tage stilling til noget hypotetisk, for før ministeren og regeringen kommer med et oplæg, har vi intet kendskab til, hvad det drejer sig om, men vi er selvfølgelig på dette som på andre områder parat til at deltage i en forhandling derom.

Jeg er altså indforstået med nødvendigheden af, at denne lov nu ophæves, men da jeg har det indtryk, at der ude i befolkningen er mange, der har fået den opfattelse, at det er noget, man har givet landbruget tidligere, vil jeg gerne understrege, at det er det ikke, det er en moms, det er en skat, som man nu fremover kommer til at betale af mejeriprodukter. Det er altså ikke et forhold, der vedrører landbruget alene, det er et forhold mellem staten og forbrugerne.

Karlskov Jensen: Det foreliggende lovforslag går ud på at ophæve bestemmelserne,

[Karlskov Jensen.]

hvorefter de første 10 pct. moms hidtil ikke har belastet forbrugerpriserne på mejeriprodukterne, men er ydet som et forbrugertilskud på godt 200 mill. kr. af statskassen.

Efter forslaget bortfalder tilskuddet allerede fra 1. februar, og det vil betyde en prisforhøjelse på 12-15 øre pr. l mælk og en tilsvarende forhøjelse af priserne på smør, ost og andre mælkeprodukter. Jeg vil gerne understrege, at landbruget ikke af den grund får højere priser for sin produktion. Landbruget har i øvrigt været meget tilbageholdende med at få reguleret priserne på hjemmemarkedet i takt med de stigende omkostninger, idet den seneste forhøjelse af hjemmemarkedspriserne på mejeriprodukter skete i august 1971.

Bortfaldet af bestemmelserne begrundes med, at tilskudsordningen ikke er forenelig med EFs markedsordning for mælk og mejeriprodukter, og da der jo alene er tale om en nedsættelse af priserne på danskproducerede mejeriprodukter, er det klart, det vil medføre en diskriminering af importerede varer, om ikke disse bestemmelser bortfalder.

Nu kunne man måske nok have oprettholdt momsen, men så måtte det ske i form af en differentieret moms med en lavere sats for fødevarer, sådan som man har det i de andre EF-lande. Så meget om selve lovforslaget.

Med hensyn til tidspunktet for fremsættelsen og forholdene i forbindelse med fremsættelsen af forslaget vil jeg gerne gøre nogle bemærkninger.

Siden afstemningen om Danmarks optagelse i De europæiske Fællesskaber den 2. oktober 1972 har alle forhold i denne forbindelse ligget klart. De gældende bestemmelser kunne ikke opretholdes uændrede, og i finanslovforslaget for 1973-74 er der, som det er blevet nævnt her, heller ikke afsat penge til det formål. Og så må man spørge: hvad er da begrundelsen for, at landbrugsministeren først nu, næsten 5 måneder senere, fremsætter forslaget? Det må føles som en tilsidesættelse af folketinget, at et nødvendigt forslag først fremsættes en uges tid før, det skal træde i kraft. Det forekommer uantageligt, at vi her i folketinget skal behandle et lovforslag, som i realiteten i sidste uge administrativt er ophævet af landbrugsministeren. Man foruddiskonterer frimodigt

folketingets stillingtagen. At landbrugsministeren i et venligt brev til ordførerne i denne sag for et par dage siden gjorde os opmærksom på den samtidig udstedte bekendtgørelse, fritager naturligvis ikke ministeren for ansvaret for, at folketinget er bragt i denne noget absurde situation.

Nu blev det nævnt af socialdemokratiets ordfører, at der måske bliver tale om at fremsætte forslag om nogle sociale tilskud til afbødning af de prisstigninger, der følger. Disse forslag må vi jo så tage stilling til, når de foreligger. Vi vil fra venstres side ikke modsætte os, at denne lov ophæves.

Erik Hansen: Der har, om jeg så må sige, været mange udenværker, inden denne sag er kommet frem til folketinget, og det fremgår jo tydeligt både af gårsdagens og dagens aviser, at denne sag har været lagt op til at være en vel nok større sag, end den kan hære.

Efter min opfattelse er det reelle i forslaget forholdsvis let at overskue. Den lov, der blev gennemført i juni 1967 i forbindelse med momsens indførelse, og som gik ud på at bemyndige landbrugsministeren til at yde kompensation til mejerisektoren for at friholde forbrugerne for virkningen af den 10 pct.s moms, ønsker man ophævet.

Det har været fremme i debatten nogle gange, at det er kritisabelt, at lovforslaget først kommer nu, så det ikke kan få virkning fra 1. februar, altså være vedtaget inden 1. februar, hvor der jo i henhold til fællesmarkedsreglerne ikke må ske en forskelsbehandling mellem danske og udenlandske produkter. Denne lovgivning, der alene tager sigte på at friholde produkterne fra momsvirkningen, er således ikke tilladelig efter 1. februar. Ministeren har så i sin tidnød — og der er jo flere grunde til, at ministeren på det sidste ligesom ikke har kunnet få tiden til at slå til — valgt at meddele partiernes ordførere i denne sag, at man med en bekendtgørelse sætter loven ud af kraft. Da det imidlertid drejer sig om en bemyndigelseslov, som, så vidt jeg ved, i sin tid blev sat i kraft gennem en bekendtgørelse, mener jeg for så vidt ikke, at selve fremgangsmåden med at sætte denne loven ud af kraft gennem en bekendtgørelse i sig selv er særlig angribelig. Men når det er sagt, vil jeg da gerne føje til, at mit parti ikke er tilhæn-

[Erik Hansen.]

ger af de mange bemyndigelseslove, som man ind imellem måske giver i for rigeligt omfang.

Om selve lovforslaget dette: da lovforslaget blev vedtaget som nævnt i juni 1967, var det radikale venstre det eneste parti, som undlod at stemme for denne lovgivning. Årsagen til fremkomsten af lovforslaget var jo i sin tid den, at tilskuddet for at friholde mejerisektorens produkter for virkningerne af momsens skulle være en slags smørelse for at få SF til at stemme for momsen. Så enkel er vel egentlig sagen, og jeg tror, denne historiske kendsgerning bør med nu, hvor loven skal ophæves.

Dengang som nu finder vi det ulogisk at friholde smør, fløde, mælk m.v. for momsvirkningen ved at stille midler til rådighed af statskassen og så lade andre fødevarer bære virkningen. Hvorfor skal der i grunden være dette skel, spurgte vi dengang og vil gerne gentage nu, hvorfor dette skel imellem brød, margarine, grønsager, mel, kød osv. på den ene side og mejeriprodukter på den anden?

Når vi ser på denne lovgivning, som altså har virket siden 1967, vil jeg gerne føje til, at den er for så vidt ikke blevet bedre af, at den er blevet ældre. Det er jo en kendt sag, at der inden for fællesmarkedslandene findes eksempler på, at momsen er differentieret med en lavere moms på landbrugsprodukter. Jeg nævner dette, fordi alle vel er opmærksom på, at der mellem SF — som jo er dem, der virkelig har paternitet til denne lov — og socialdemokratiet har været drøftelser i gang, og jeg følte også, at den socialdemokratiske ordfører her gav udtryk for, at sådanne drøftelser kunne man vente fortsat. Jeg vil gerne sige, at vel var vi i sin tid modstandere af denne lovgivning, men vi må endnu en gang understrege, at vi ikke er tilhængere af en differentiering af momsen; det radikale venstre er af flere grunde tilhænger af en såkaldt enhedsmoms, først og fremmest fordi den er lettest at administrere.

Fra mange sider af erhvervslivet fremhæves det — og ikke altid med urette — at der væltes alt for mange love og bestemmelser ned i hovedet på erhvervslivet, og at alt for mange af dem er for vanskelige at administrere. Selv om det radikale venstre ikke har lod eller del i vedtagelsen af denne lov,

der står for at blive ophævet, så føler vi alligevel, at vi må advare mod eventuelle tanker om til erstatning for denne lovgivning eventuelt at indføre en differencieret moms; det er ikke vanskeligt administrerbare love, der er behov for. Skulle man overveje andre former for kompensation, da to bemærkninger:

Når man i dag trækker frem de ca. 200 mill. kr., som lovforslaget koster, skal disse 200 mill. kr. nok stilles op i relation til statsbudgettet, der er på 50 milliarder kr. Hvis det er sådan, at der kan skabes ulighed i den sociale balance med 200 mill. kr., må der være noget galt med de 49,8 milliarder kr., der i forvejen er i statsbudgettet.

For det andet dette: en radikal indbydelse til alle partier om at stå sammen om en nøje gennemgang af sammenhængen mellem sociale og andre kompensationer og beskatningen har fundet opbakning her i tinget fra alle partiers side. Jeg tror, dette arbejde skal gøres, inden nye vilkårligheder føjes til dem, der som skrækeksempler er blevet trukket meget stærkt frem.

Med disse bemærkninger skal jeg oplyse, at det radikale venstre agter at stemme for lovens ophævelse.

Poul Dam: Det foreliggende lovforslag kræver en forklaring, og hidtil har vi, så vidt jeg kan se, ikke fået den. Tilskuddene til nedbringelse af forbrugerpriserne på mejeriprodukter blev indført i 1967 som et led i forliget mellem socialdemokratiet og socialistisk folkeparti om momsens indførelse.

SF accepterede dengang, at en moms, der skulle kunne administreres, måtte omfatte alle varer i normal handel. Det gjorde vi, til trods for at vi måtte nære den dybeste bekymring over momsens fordyrelse af de fødevarer og andre nødvendige varer, som spiller en så stor rolle for den almindelige families forbrug.

Her kunne tilskuddene til mejeriprodukterne komme ind. De kunne, om end i begrænset grad, råde bod på nogle af de uheldige virkninger af momsen. De støttede forbruget af en varegruppe, der var af stor betydning for folkesundheden, og de var lette at administrere; derfor var det jo netop mejeriprodukterne, man tog frem.

Socialdemokratiet vidste dengang, at det var en enkelthed i momsforliget, som SF

[Foul Dam.]

lagde den største vægt på. Det burde man stadig kunne huske. Den nuværende statsminister sad ganske vist på den bageste bænk i folketinget i 1967, men jeg har forstået, at den socialdemokratiske gruppe dengang blev ganske godt orienteret om, hvad der foregik. Selv om der nu er gået nogle år siden momsforliget, er det ikke glemt, og det er utænkeligt, at et ansvarligt parti skulle kaste en vigtig enkelthed i et forlig til side ensidigt, uden at der forelå meget tungtvejende grunde.

Nu hævder man ganske vist som også de tidligere ordførere, at ordningen ikke er EF-medholdelig, og at der derfor ikke er nogen anden mulighed end at afskaffe den. Men dette er jo aldeles urigtigt. Selve loven fra 1967 kan opretholdes også efter Danmarks indlemmelse i EF. Der er allerhøjest brug for én eneste rent redaktionel ændring. Hvis man i lovens § 1 erstattede ordet „hjemmemarked“ med ordene „det danske marked“, kunne der fra EF's side ikke sættes én finger på selve loven. Derimod må bekendtgørelsen naturligvis ændres; hele den praktiske tilrettelæggelse må være på en anden måde, selv om de praktiske vanskeligheder ikke er så forfærdelig store i den anledning. Det eneste, der kræves, er, at importerede mejeriprodukter fra andre EF-lande får de samme tilskud som produkter, der er fremstillet i Danmark, altså at mejeriprodukter får det samme tilskud, enten de kommer her fra landet eller fra andre lande. Det gør naturligvis ikke ordningen dyrere, medmindre det samlede forbrug af mejeriprodukter skulle stige.

Og når vi nu er ved forbruget i fremtiden, skulle det måske lige bemærkes, at man vel fra landbrugets side kunne spekulere lidt over, om det kan lade sig gøre at opretholde det nuværende forbrug af mejeriprodukter med de prisstigninger, der er i vente. Det er sandsynligt, at disse prisstigninger vil medføre et faldende forbrug, en faldende afsætning, for landbruget, og det er jo ikke sikkert, at den vil blive kompenseret af forøget afsætning til andre lande på dette område.

Det skal i denne sammenhæng også understreges, at Danmark er det eneste land, der har den samme moms på fødevarer og andre varer; alle andre EF-lande har en lavere moms på fødevarer. Det er ikke det,

vi foreslår fra SF's side. Vi er klar over, at det er en upraktisk ordning, som fjerner en række af de fordele, der også findes med momsen, men det vil sige, at det er en helt acceptabel ordning, at der er en forskellig momsvirkning for de forskellige varer, at man altså accepterer, at man ved særlige tilskud gør fødevarer og særlig vigtige fødevarer billigere.

Jeg talte før om bekendtgørelsen, og tidligere ordførere har jo bemærket, at landbrugsministeren allerede har ophævet bekendtgørelsen uden pertentligt at vente på, at denne formodentlig ligegyldige forsamling vedtager at afskaffe loven. Men landbrugsministeren kan udstede en ny; så længe loven eksisterer, har han bemyndigelsen til det.

Jeg har forstået, at man nu er i færd med at anlægge den interessante lovfortolkning, at loven fra 1967 kun indeholdt en bemyndigelse, som landbrugsministeren kunne benytte eller lade være at benytte, ganske som han havde lyst til. Det er jo helt forkert. Hvis man kigger på lovens ordlyd og kigger på lovens historie, er det ganske klart, at loven faktisk indeholder en pligt til landbrugsministeren.

Denne adfærd omkring loven er jo ganske særpræget. Det ville måske være bemærkelsesværdigt, at statsministeren affinder sig med en sådan adfærd fra en ministers side, men i denne situation undrer det mig måske ikke så forfærdelig meget. Det kan simpelt hen ikke passe, at det kun er EF-hensyn, der ligger bag dette lovforslag, eller rettere sagt: hvis man virkelig ikke har tænkt længere, afslører det en mangel på evne til at vurdere de politiske og lovgivningsmæssige forhold og en mangel på evne til at klare en forhandlingssituation, der burde være utænkelig hos en minister, og som ville være utænkelig med en anden statsminister. Det er langt mere sandsynligt, at EF-argumentet blot er en dårlig undskyldning for en såkaldt spareforanstaltning. Hvis lovforslaget gennemføres, sparer staten jo et par hundrede millioner kroner, og jeg har forstået, at i den dimension, man arbejder med spareforslag, er 200 mill. kr. afgjort værd at tage med. Men forbrugerne får en merudgift, som løber op i noget i retning af 300 mill. kr.

SF er bestemt ikke uinteresseret i spare-

[Poul Dam.]

foranstaltninger, men når man blot flytter udgifterne over til befolkningen, er der ikke nogen samfundsæssig gevinst ved sagen. Det er de mange, der kommer til at betale, og skattelettelsen, som måske, måske, måske kommer, glæder først og fremmest de få. Er det blevet socialdemokratisk politik i 1973? Jeg ved godt, at der er tale om kompensationer, jeg ved også, at kompensationer nødvendigvis må være forholdsvis pletvise, de skaber en række tekniske problemer, de hjælper ikke alle de mennesker, der bliver ramt af denne ændring af forbrugerpriserne. Den ordning, vi foreslår, er langt enklere, langt mere retfærdig.

Nu er der nogle — f. eks. var der en leder i Politiken forleden dag — der siger, at det jo drejer sig om småbeløb, 200-300 kr. pr. familie om året, og det er jo ikke noget at snakke om. Bevares, man kan spare pengene ind ved at afsige abonnementet på Politiken. Det er nogenlunde samme format, og leder-skribenten vil i hvert fald ikke have noget at skulle have sagt i den anledning. Men at der er ansvarlige politikere, som skulle synge med på den vise, er utroligt. Hvordan kan man se så letsindigt på forbrugernes økonomi? Det er jo ikke småpenge, der er tale om for den enkelte familie. I det disponible beløb, som den enkelte familie har til husholdningen, er det penge. Fra 1. februar har monopoltilsynet godkendt en række forhøjelser af priserne på mejeriprodukter; det har man kunnet læse i aviserne. For en gennemsnitskøbenhavnner drejer det sig om 100 kr. om året, men det bliver jo helt andre beløb for enhver familie med børn, for enhver familie med hårdt arbejdende medlemmer, ja, for enhver familie, hvis kostplan er tilrettelagt fornuftigt med et stort indslag af mejeriprodukter.

Jeg har gennemregnet kostbudgettet for den lille institution, som jeg har et medansvar for. Pr. døgn og person vil kostprisen stige med 27 øre efter 1. februar. 27 øre lyder ikke af så forfærdelig meget, men det bliver til mange penge i løbet af et år, og oven på disse 27 øre for mejeriprodukterne kommer alle de andre EF-prisforhøjelser, som vi foreløbig kun kan skimte i horisonten, men som vi er sikre på kommer. En helt anden sag er så, om mejeriprodukter ikke kunne være noget billigere, men det

hører under handelsministeren, og jeg skal ved lejlighed komme tilbage til sagen; jeg har en fornemmelse af, at det kunne gøres anderledes.

Man må konkludere, at regeringen indleder sit sparefelttog ved at vælte byrder over på husholdningerne, tilmed sådan at den skjuler sig bag EF. Regeringen vil åbenbart ikke være sine egne handlinger bekendt. Lovforslaget er ikke den eneste løsning af problemet om den bestående ordnings forhold til EF. Jeg har for få minutter siden anvist en anden og bedre. Men regeringen vil altså spare på de jævne forbrugeres bekostning og på folkesundhedens bekostning. Hvordan skal dette fortsætte?

Kun ét er klart: til denne asociale linje skal regeringen ikke forvente nogen som helst støtte fra SF. Og for at sige det helt klart: hvis dette forslag virkelig skulle komme til tredje behandling, vil vi stemme imod det.

Landbrugsministeren (Ib Frederiksen):

Jeg vil gerne knytte nogle bemærkninger til de kommentarer, der er kommet fra de forskellige ordførere. Jeg er glad for, at det gennemgående træk var, at det var en lov, vi måtte ophæve, idet vi ikke kunne køre et forbrugertilskud på den måde efter tilslutningen til EF. Jeg vil også gerne bekræfte, at jeg har sendt dette brev til ordførerne om denne bekendtgørelse; det var ment som en, synes jeg, rimelig orientering over for ordførerne.

Jeg vil også gerne understrege, hvad hr. H. C. Toft sagde, at dette tilskud intet som helst har med tilskud til det danske landbrug at gøre. Det er et forbrugertilskud, og når det ligger i landbrugsministeriet, må man sige, at det er af administrative grunde. Og dér vil jeg gerne vende mig imod hr. H. C. Tofts bemærkninger om, at ordningen kunne køre videre. Jeg vil gerne sige, at den er kædet meget nøje sammen med mejeribrugets hjemmemarkedsordning, der administreres af Mejeriernes Fællesorganisation i Århus. Her havde man et administrationsapparat med opkrævning af afgifter hos mejerivirksomheder m. v. på grundlag af et indberetningssystem fra virksomhederne til mejerikontoret, og så var det meget enkelt at koble tilskudsordningen ind her. Administrationen og udbetalingen af de ca. 200

[Landbrugsministeren.]

mill. kr. årlig kunne på den måde udføres for et beløb af ca. 300.000 kr. pr. år. Men da mejeribrugets hjemmemarkedsordning, som vi alle ved, bortfalder den 1. februar, bortfalder dermed også den praktiske mulighed for en billig og effektiv administration. Et statsligt administrationsapparat til at videreføre tilskudsordningen, som jo i givet fald også skulle omfatte de danske virksomheder, der fremstiller mejeriprodukter, men også alle, der, som hr. Poul Dam rigtigt sagde det, ville begynde at importere mejeriprodukter, ville efter mit skøn blive en ret så bekostelig affære.

Hr. Poul Dam nævnede, at man kunne give momslettelse også for importerede mejeriprodukter. Jeg vil gerne stille det spørgsmål, om det nu er en helt rimelig social foranstaltning at yde tilskud til generel nedsettelse af mejeriprodukterne her i landet for alle borgere. Det er, som det har været nævnt før, rigtigt, at den nuværende tilskudsordning er tilvejebragt ved en bemyndigelse til den daværende landbrugsminister, og denne bemyndigelse har jeg nu brugt til at ophæve tilskudsordningen.

Til de direkte spørgsmål om, hvorfor lovforslaget ikke er kommet før, kan jeg sige, at det var forberedt og skulle med på et ministermøde umiddelbart efter nytår, men at jeg desværre var forhindret i at være til stede på dette møde; der var en omfattende dagsorden, og så valgte man at udskyde dette lovforslag sammen med nogle andre fra landbrugsministeriet til senere behandling, idet jo alle vidste, at denne lov måtte ophøre, og at vi i kraft af bemyndigelsen kunne ophæve tilskuddet ved en bekendtgørelse. Men også jeg beklager, at denne forsinkelse opstod, så at lovforslaget først kan behandles nu umiddelbart før den 1. februar.

Økonomi- og budgetministeren (Per Hækkerup): Hr. Falk Hansen stillede det direkte spørgsmål til mig, om han havde forstået regeringens holdning rigtigt derhen, at vi overvejede kompensationer på dette område, men at disse kompensationer måtte indgå i den samlede finanspolitiske overvejelse, og at den samlede finanspolitiske overvejelse naturligvis ville tage de nødvendige

sociale hensyn. Mit svar gælder også hr. Poul Dam.

Det var en underholdende tale, hr. Poul Dam holdt; det var, som om den underholdt mest til højre i salen; dér bredte smilene sig i hvert fald glade og inderlige over hr. Poul Dams tale. Men jeg vil gerne sige, at hr. Poul Dam tager fuldstændig fejl i den udlægning, han gav af socialdemokratiets bestræbelser for at modvirke udgiftsstigningerne, når han lagde det sociale indhold i, som han gjorde. Når vi kommer med vores forslag, er jeg sikker på, at hr. Poul Dam vil finde, at de har en sådan social balance, at også SF vil være i stand til at stemme for dem.

H. C. Toft: Landbrugsministeren sagde for et øjeblik siden en tosset bemærkning om, at vi er imod ændringerne. Jeg går ud fra, at det var en fortalelse; det var hr. Poul Dam, der var imod ændringerne.

Jeg rejste det spørgsmål over for landbrugsministeren, hvorfor han på så sent et tidspunkt fremkom med lovforslaget. Nu siger ministeren, at det skulle have været på et ministermøde først i det nye år. Jeg vil gerne sige til landbrugsministeren, at der havde været muligheder hele efteråret igennem. Teksten i lovforslaget er så kort, at det ikke skulle have været nødvendigt, at det varede så længe. Ministeren burde være kommet med lovforslaget allerede længe før jul.

Kalrskov Jensen: Jeg synes nok, det var en lidt tynd forklaring, vi fik fra landbrugsministeren ved hensyn til det sene tidspunkt for fremsættelsen. Det skulle have været behandlet på et ministermøde først i det nye år, men blev udskudt. Jeg må forstå det på den måde, at man ikke havde fået det forberedt før efter nytår, og jeg må forstå det på den måde, at det så er statsministeren, der har foranlediget, at lovforslaget blev udskudt og først fremsat en uges tid eller en halv snes dage, før det kom til første behandling, således at det ikke kan færdigbehandles inden udløbet af loven.

Erik Hansen: Må jeg sige til hr. Poul Dam, der så villigt i dag vedkendte sig den fulde paternitet til den lov, der nu står over

[Erik Hansen.]

for at skulle ophæves. Jeg forstår i og for sig ikke argumentationen, når hr. Poul Dam siger: hvorfor skal mejeriprodukterne, smør, mælk og fløde osv., ikke være billigere? Jeg vil gerne spørge hr. Poul Dam: hvorfor skal i grunden mejeriprodukter have en særlig stilling tilskudsmæssigt i forhold til grønsager, kartofler, mel, gryn og andre lige så nødvendige levnedsmidler?

Og så vil jeg i øvrigt sige om den diskussion, det løfte, kan man næsten sige, om, at der kommer et initiativ til en eller anden form for sociale kompensationer, at vi har alle sammen kendskab til eksempler på, at der er en vis skævhed i de sociale kompensationer, boligkompensationer og andre ting, og så skattebetalingen. Jeg vil gerne spørge, om man ikke har i tankerne at sørge for, at disse ting bliver nøje og grundigt undersøgt, som det er planlagt her i tinget, forinden man tager disse initiativer.

Poul Dam: Landbrugsministeren mente, at administrationen ville blive meget dyre, når vi nu ikke mere havde hjemmemarkedsordningen for mejeriprodukter. Jeg er fuldstændig klar over, at administrationen må lægges om, men det kan vel ikke overses, at antallet af de produktionsvirksomheder, der her er tale om, er blevet væsentlig mindre siden 1967, og at antallet af importører af mejeriprodukter må anses for at være ganske beskedent. Det er et ganske ringe antal virksomheder, som vil skulle modtage disse tilskud, så man skal ikke komme og sige, at det vil komme til at koste kolossale beløb, og det kan man så meget mindre gøre, som jeg går ud fra, at man overhovedet aldrig har regnet på det, man har overhovedet aldrig tænkt på, hvordan man skulle gøre, man har bare besluttet, at dette skulle bortfalde.

Landbrugsministeren stiller også det spørgsmål, om det ville være socialt rimeligt at yde tilskud til mejeriprodukterne til alle. Jeg ved ikke, om landbrugsministeren forestiller sig, at man skal møde med sit skattekort og forevise trækprocenten, før man får at vide, hvad man skal betale for varerne. Jeg synes nok, at det her drejer sig om en veldefineret, elementær varegruppe af den største betydning for familiernes økonomi og for folkesundheden. At yde tilskud til den er

i og for sig ikke alene en social indsats, det er en indsats for familierne i dette land i almindelighed. Det forekommer mig, der ikke er grund til at være bekymret over, at der skulle være nogle enkelte velhavere, der drikker mælk. Men for resten, nu har vi jo lige gjort champagnen billigere, hvorfor skal vi så straffe velhavere ved at gøre deres mælk dyrere?

Økonomi- og budgetministeren mente, at de kompensationer, som nok ville komme engang med tiden, men som vi foreløbig intet som helst ved om, ville få en sådan social balance, at SF også kan stemme for dem. Ja, bevares, hvis folketingets flertal vedtager, at forbrugernes udgifter skal stige med de beløb, som dette her vil medføre, må vi jo gøre noget. Hvis folk falder og slår sig, må vi da komme med et plaster, men plastre pynter ikke, og vi er hellere fri for dem. Vi tror, det er rimeligere og fornuftigere at bevare tilskudsordningen, den bliver såmænd administrativt også billigere end nye kompensationer, og det er en langt mere retfærdig og rimelig ordning. Jeg ved i hvert fald ikke, hvad husmødrene i februar måned vil sige til et løst løfte om, at nogle af dem, ingen ved hvem, skal have kompensationer engang hen i april eller maj.

Hr. Erik Hansen forstod ikke min argumentation, hvorfor det netop skulle være mejeriprodukterne. Jeg synes, jeg sagde — og jeg formulerede mig omhyggeligt sådan, at også hr. Erik Hansen skulle kunne forstå det — at her drejer det sig om veldefinerede varegrupper, der fremstilles af et meget begrænset antal virksomheder. Det er derfor praktisk let at klare, og for resten er sagen jo den, at vi har denne ordning; det, vi diskuterer, er udelukkende, om ordningen skal fortsætte. Det skulle ikke give anledning til så forfærdelig mange bekymringer. Men naturligvis kan vi ikke begynde at give tilskud til enhver gulerodsgartner.

(Kort bemærkning).

H. C. Toft: Når landbrugsministeren ikke tager ordet, går jeg ud fra, at han har accepteret den korrektion, jeg bragte før.

Hr. Poul Dams bemærkninger her i forhold til budgetministerens tale før fik mig til at tænke på, at en tidligere landbrugsminister, Jens Sønderup, engang sagde om et

[H. C. Tøft.]

lovforslag, at det er der vist musereder i. Budgetministerens udtalelse her, efter at hr. Poul Dam har sagt, at han vil stemme imod lovforslaget, tyder på, at der også i dette forslag er musereder, idet budgetministeren forventede, at hr. Poul Dam senere på året kunne acceptere det. Det var rart for os andre at vide, hvad der er i denne muserede.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til landbrugs- og fiskeriudvalget. Hvis ingen gør indsigelse imod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Det er ikke nødvendigt, at uroen breder sig, fordi vi går over til næste sag på dagsordenen.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om anlæg af lufthavn på Saltholm.

(Lovforslaget (nr. 150) findes i tillæg A. sp. 3519, fremsættelsen i tidenden sp. 2445).

Sammen med denne sag foretages de under punkterne 6 og 7 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om anlæg af en bro over Store Bælt.

(Lovforslaget (nr. 149) findes i tillæg A. sp. 3505, fremsættelsen i tidenden sp. 2445).

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om trafikkanlægsarbejder [af Stæhr Johansen m. fl.].

(Forslaget til folketingsbeslutning (nr. XIV) findes i tillæg A. sp. 2469, fremsættelsen i tidenden sp. 1599).

Forslagene sattes til forhandling.

Formanden: Jeg skal efter henstilling fastsætte taletiden til indtil $\frac{1}{2}$ time for ordførerne i første omgang.

Horn: Vi takker ministeren og regeringen for fremsættelsen af de to lovforslag, og vi siger tak til den sagkundskab, der har udredt de mange tekniske og økonomiske problemer, som er knyttet til disse store anlæg. Vi kan vel sige, at ministeren har siddet ved et veldækket bord, hvad angår disse tekniske og økonomiske forhold.

Vi er enige i, at det vedrørende en fast forbindelse mellem det vestlige og det østlige Danmark ikke er nødvendigt at lave flere undersøgelser for at kunne træffe beslutning, selv om der naturligvis er detailområder, som nærmere må undersøges, inden man træffer den endelige beslutning. Her er et godt grundlag næsten frem til licitationen.

Vedrørende den nye storlufthavn er der allerede i 1969 med stort flertal truffet beslutning om, at vi vil flytte over på Saltholm. I sin fremsættelse siger ministeren, at der må føres forhandlinger med Sverige, før man kan tage endelig stilling til anlægsloven. Men da vi er i tidnød, må det være naturligt, at vi beslutter, at der bevilges penge til en række forarbejder, således som det skete for Storebæltsområdet i 1960erne.

Må jeg i relation til forhandlingerne, der skal føres med Sverige, gøre den enkelte tilføjelse, at vi forudsætter, at der tilstræbes en afklaring af den fælles dansk-svenske interesse i H-H-linjen. Under de første forhandlinger om Øresundsforbindelserne, i 1960erne, var det sådan, at svenskerne var meget optaget af H-H, medens de nu er blevet mere reserverede. Jeg erindrer endnu, hvorledes man i Nordisk Råd midt i 1960erne havde besvær med at få almindelig tilslutning fra svensk side til K-M-linjen, men der er alligevel sket det, at svenskerne har tilbudt, at de vil tage på deres kappe at bygge dette anlæg.

Jeg mener, at vi både fra dansk og svensk side må være stærkt interesseret i at få forbindelsen Helsingør-Hälsingborg etableret både af transportøkonomiske og trafikikkerhedsmæssige grunde. Jeg vil endvidere gå ud fra, at man under de forhandlinger,